

бѣха основната философска храна на тогавашната немарксистическа интелигенция, особено на една будна частъ отъ класното учителство.

На първо мѣсто ще трѣбва да се споменатъ „Очерки по психологията“ отъ Хералдъ Хьофдингъ, преведени отъ нѣмски отъ Г. Бѣлевъ и издадени отъ Студентското философско дружество. Тая книга, помня, се посрещна тогава като нѣкое голѣмо събитие между нашия образованъ свѣтъ. Сжщо така и книгата „Мозъкъ и душа“ отъ московския професоръ Г. Челпановъ, издадена отъ Светия Синодъ. На трето мѣсто: самъ Д-ръ Кръстевъ преведе метафизическитѣ размишления на Декарта върху „методата“. По настояването на Кръстева Д. Михалчевъ преведе една нѣмска брошура на Конрадъ Ланге: „Съзнаваната самоизмама като ядка на художествената наслада“, печатана въ сп. „Училищенъ прегледъ“ 1903 год.

Освенъ това, съ своя ободрителенъ нравъ, чрезъ своето желание винаги да подсѣща хората къмъ работа, да ги поощрява и да имъ помага въ всичко, Д-ръ К. Кръстевъ, макаръ и да минаваше за студентъ характеръ, което съвсемъ не бѣ вѣрно, можа да привлѣче въ „Мисль“ редица предимно млади хора, у които личеше любовъ къмъ философията, и да създаде чрезъ тѣхнитѣ писания доста живъ интересъ и у насъ къмъ теоритичнитѣ проблеми на философията, социологията и литературата. Между тия лица ще споменемъ Д-ръ С. Пасманикъ, Д. Михалчевъ, Йосифъ Фаденхехтъ, Никола Алексиевъ, С. Ангеловъ, Ат. Димитровъ, С. Гидиковъ и др. Въ тази си частъ „Мисль“ може да се нарече истински предтеча на първото българско философско списание.

Тѣзи интереси на Кръстева къмъ философията усилваха и поддържаха у него страстното желание да осигури една обективна, философски оправдана основа за литературната критика. Изучването на нѣмската естетика бѣ главната задача на Кръстева. Споменахме Конрадъ Ланге съ неговата теория за съзнателната самоизмама като сжщина на художествената наслада. Но най-често, най-много, почти неуклонно се придържаше Кръстевъ о естетическитѣ норми на лайпцигския професоръ по естетика и философия Иоханесъ Фолкелтъ, който бѣ станалъ по това време легендаренъ въ България, именно поради тия усилия на Д-ръ Кръстева. Отъ Фолкелта и Ланге се черпѣха доводи и образци за създаването на една „обективна художествена критика“ въ България, която да има въ основата си известни норми и принципи, които трѣбваше безъ друго да се дирятъ и да се прилагатъ и въ българската поезия. И благодарение на Кръстева, по онѣзи времена за Фолкелта въ България се говорѣше едва ли не повече, отколкото въ самата Германия. И ако наистина и у насъ можа да остане и да се наложи въ съзнанието ни нѣщо отъ интереснитѣ мисли на тоя елегантенъ, богатъ съ знания и съ сравнения нашъ професоръ въ Лайпцигъ, това се дължи изключително на Кръстева. Фолкелтъ и неговата естетика станаха закона на българската литература. На всѣко литературно произведение се гледаше презъ призмата